

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

2018թ. ընթացքում հանցագործությունների քննության վերաբերյալ

2018թ. ընթացքում հանրապետությունում արձանագրվել է հանցագործության 22.551 դեպք (2017թ.՝ 20.285), որոնցից 11.344-ը՝ Երևան քաղաքում:

Նախորդ տարվա համեմատությամբ հանցագործության դեպքերն աճել են 2266-ով կամ 11.2%-ով:

Հանցավորության շարժընթացի վերլուծությունը վկայում է, որ հանցագործությունների դեպքերի աճն ապահովվել է առավելապես միջին ծանրության (6700 դեպք կամ ընդհանուր հանցագործությունների 29.7%-ը) և ծանր (3638 դեպք կամ ընդհանուր հանցագործությունների 16.1%-ը) հանցագործությունների հաշվին, իսկ 2018թ. արձանագրված հանցագործությունների տեսակարար կշռում, ինչպես 2017թ., շարունակել են բարձր մնալ ոչ մեծ ծանրության հանցագործությունների դեպքերը (11.989 դեպք կամ ընդհանուր հանցագործությունների 53.1%-ը), որոնք, սակայն, 2017թ. համեմատ 390-ով կամ 3.2%-ով նվազել են:

Դրան հակառակ, միջին ծանրության հանցագործությունները 2018թ. աճել են 1688-ով (5012-6700) կամ 33.7%-ով, ծանր հանցագործությունները՝ 909-ով կամ 33.3%-ով (2729-3638), իսկ առանձնապես ծանր հանցագործության դեպքերն աճել են 59-ով կամ 36.6%-ով (165-224):

Առանձնապես ծանր հանցագործությունների աճը հիմնականում պայմանավորվել է կոռուպցիոն բնույթի առանձնապես ծանր հանցագործությունների բացահայտման աճի ցուցանիշով, ինչը դրական դինամիկա է, իսկ ծանր հանցագործությունների աճը հիմնականում պայմանավորվել է կոռուպցիոն բնույթի ծանր հանցագործությունների և բնակարանային գողությունների աճի ցուցանիշով: Առաջինը, անշուշտ, դրական դինամիկայի վկայություն է, երկրորդը՝ մտահոգիչ է:

Միջին և ոչ մեծ ծանրության հանցագործությունների դինամիկան, ի թիվս առանձին հանցատեսակների շարժընթացի, էապես պայմանավորվել է այս տարվանից ավտոմեքենաներից կատարված գողությունների դեպքերը ՀՀ դատախազության կողմից գողության առավել վտանգավոր տեսակով որակելու պրակտիկայի փոփոխությամբ: Դրա արդյունքում նախկինում որպես ոչ մեծ ծանրության հանցագործություններ որակվող նշված դեպքերը այսուհետ դիտվում են որպես պահեստարան ապօրինի մուտք գործելով կատարված, որակվում և հաշվառվում որպես միջին ծանրության հանցագործություններ: Այսինքն՝ այս դեպքում շարժընթացը պայմանավորված է հաշվառման գործընթացի փոփոխություններով, ինչպես նաև մասնավոր մեղադրանքի դեպքերով քաղաքացիների նախաձեռնողականության աճով:

Պետք է փաստել, որ 2018թ. արձանագրված հանցագործությունների դեպքերի աճի հիմնական պատճառներից մեկը նախորդ տարիներին կատարված և 2018թ. բացահայտված դեպքերն են, որոնք արտացոլվել են այս տարվա հանցավորության վերաբերյալ վիճակագրական տվյալներում: Այսպես, 2018թ. արձանագրված 22.551 հանցագործության դեպքից 3755-ը կամ 16.6%-ը նախորդ տարիներին կատարված հանցագործությունների դեպքեր են:

Հանցագործությունների դեպքերի աճը պայմանավորվել է նաև բարձր լատենտայնություն ունեցող կոռուպցիոն բնույթի այնպիսի հանցատեսակների դեպքերի աճով, ինչպիսիք են՝ պետական և հանրային գույքի հափշտակության, կաշառք ստանալու, տալու, կաշառքի միջնորդության, պաշտոնեական լիազորությունները չարաշահելու և անցնելու դեպքերը:

Այսպես, 2018թ. ընթացքում 362 դեպքով կամ 278.5%-ով /130-492/ աճել են պետական և հանրային գույքի հափշտակության, 298 դեպքով կամ 182.8%-ով՝ կաշառք ստանալու, տալու, կաշառքի միջնորդության դեպքերի թիվը /163-461/, իսկ պաշտոնեական լիազորությունները չարաշահելու և անցնելու դեպքերն աճել են 90-ով կամ 60%-ով /150-240/:

Հանցագործությունների թվի աճը պայմանավորված է նաև ճանապարհատրանսպորտային հանցագործությունների դեպքերի աճով: Այսպես, 2018թ. այդ բնույթի դեպքերի թիվը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճել է 311-ով կամ 32%-ով /972-1283/, այդ թվում՝ 44-ով կամ 25%-ով /176-220/ աճել է մահվան ելքով դեպքերի թիվը, ինչը շատ մտահոգիչ է:

Մտահոգիչ է, որ բացասական դինամիկա է արձանագրվել անձնական գույքի հափշտակության դեպքերով՝ աճը կազմել է 1453 դեպք կամ 19.5% /7433-8886/: Մասնավորապես, 2018թ. նախորդ տարվա համեմատությամբ 56 դեպքով կամ 30.6%-ով /183-239/ աճել են հանրային մեծ վտանգավորություն ներկայացնող կողոպուտի դեպքերը, 1135-ով կամ 19%-ով՝ գողության, 549-ով կամ 61.8%-ով /889-1438/ բնակարանային գողության դեպքերը:

Միաժամանակ, նվազում է արձանագրվել հանրային ամենամեծ վտանգավորություն ունեցող այնպիսի հանցատեսակներով, ինչպիսիք են՝ սպանությունը՝ 2018-ին գրանցված սպանության դեպքերը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ նվազել են 14-ով կամ 28.6%-ով (49-35), իսկ 2016թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ՝ 26-ով կամ 42.6%-ով (61-35), առողջությանը դիտավորությամբ վնաս պատճառելու դեպքերը՝ 90-ով կամ 8.1%-ով /1113-1023/, մարդու դեմ ուղղված հանցագործությունները՝ 69-ով կամ 1.4%-ով /4868-4799/:

2018թ. ընթացքում հանրապետությունում նախապատրաստվել է 54.245 նյութ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 46.103-ի դիմաց: Փաստորեն՝ նախապատրաստված նյութերի թիվը նախորդ տարվա համեմատությամբ աճել է 8142-ով, ինչը կարելի է պայմանավորել և՛ 2018թ. հանրապետությունում արձանագրված հանցագործության դեպքերի թվի աճով, և՛ դեպքերի ստուգումը հանցագործությունների, վարչական իրավախախտումների և պատահարների մասին հաղորդումների գրանցամատյանում գրանցելուց հետո, համապատասխան դեպքերում դրանց ստուգումը ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 180-181-րդ հոդվածներով սահմանված կարգով իրականացնելու հարցում դատախազության կողմից դրսևորած հետևողականությամբ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նախապատրաստված 54.245 ավարտված նյութից 33.929-ով կամ 62.5%-ով կայացվել է որոշում՝ քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին, որոնցից 26.499-ը կամ 78.1%-ը՝ արդարացման, 7430-ը կամ 21.9%-ը՝ ոչ արդարացման հիմքով:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. նախապատրաստված 46.103 ավարտված նյութից 30.524-ով կամ 66.2%-ով կայացվել է որոշում՝ քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին, որոնցից 23.409-ը կամ 76.7%-ը՝ արդարացման, 7115-ը կամ 23.3%-ը՝ ոչ արդարացման հիմքով:

2018թ. ընթացքում նախապատրաստված 54.245 նյութից 18.522-ով կամ 34.1%-ով հարուցվել է քրեական գործ, որոնցից 356-ը կամ 1.9%-ը՝ նյութերով քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշման վերացման արդյունքում: Նշված 356 քրեական գործից 30-ը հարուցվել է ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից, մյուսները՝ հսկող դատախազների կամ նրանց անմիջական վերադասների կողմից:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ընթացքում նախապատրաստված 46.103 նյութից 14.380-ով կամ 31.2%-ով հարուցվել է քրեական գործ, որոնցից 295-ը կամ 2.0%-ը՝

նյութերով քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշման վերացման արդյունքում: Նշված 295 քրեական գործից 31-ը հարուցվել է ՀՀ գլխավոր դատախազի, մյուսները՝ հսկող դատախազների կամ նրանց անմիջական վերադասների կողմից:

Քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշումը վերացվելու արդյունքում 2018թ. հարուցված հիշյալ 356 քրեական գործից 18-ը կամ 5.0%-ը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, 32-ը կամ 9.0%-ը միացվել է այլ գործերի, 128-ով կամ 35.9%-ով վարույթը կարճվել է, 51-ով կամ 14.2%-ով՝ կասեցվել, 127-ով կամ 35.7%-ով նախաքննությունը շարունակվել է 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Ուշադրության է արժանի այն, որ 2018թ. քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշումը վերացնելու արդյունքում 18 քրեական գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան:

Փաստորեն, 18 դեպքում քրեական դատավարության խնդիրները իրագործվել են բացառապես դատախազի հետևողականության և դատախազական պատշաճ հսկողության շնորհիվ:

Համեմատության համար նշենք, որ քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշումը վերացվելու արդյունքում 2017թ. հարուցվել է 286 քրեական գործ, որոնցից 10-ը կամ 3.5%-ը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, 3-ը կամ 1.4%-ն ուղարկվել է դատարան՝ բժշկական բնույթի հարկադրանքի միջոց կիրառելու հարցը քննելու, 5-ը կամ 1.7%-ը միացվել է այլ գործերի, 214-ով կամ 74.8%-ով վարույթը կարճվել է, 12-ով կամ 4.2%-ով՝ կասեցվել, 42-ով կամ 14.7%-ով նախաքննությունը շարունակվել է 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

Նշենք նաև, որ 2018 թվականին վերացվել է քրեական գործ հարուցելու մասին 61, իսկ 2017 թվականին՝ 14 որոշում:

2017թ. համեմատ, 2018թ. նախապատրաստված նյութերով քրեական գործ հարուցելու մասին որոշումների քանակը աճել է 4142-ով (14.380-18.522) կամ 28.8%-ով: 70-ով կամ 23.7%-ով աճել են նաև քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշումները վերացնելու դեպքերը (295-365), 3405-ով կամ 11.2%-ով (30.524-33.929)՝ քրեական գործ հարուցելը մերժելու մասին որոշումների թիվը, ինչը պայմանավորված է մի շարք հանգամանքներով, այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության մասնավոր մեղադրանքի դեպքերի հաշվառման աշխատանքների բարելավմամբ:

2018թ. ընթացքում հանրապետության նախաքննության մարմինների կողմից քննվել է 27.684 քրեական գործ (2017թ.՝ 22.007): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական գործերի թիվը աճել է 5677-ով կամ 25.8%-ով:

2018թ. ՀՀ նախաքննության մարմինների քննիչների տարեկան ծանրաբեռնվածությունը կազմել է 51.5 քրեական գործ, նախորդ տարվա 42.3 քրեական գործի դիմաց, իսկ դատավարական ղեկավարում իրականացնող դատախազների տարեկան զբաղվածությունը կազմել է 102.9 քրեական գործ, նախորդ տարվա 81.8 քրեական գործի դիմաց:

2018թ. քննված 27.684 քրեական գործից 2984-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2017թ.՝ 3094), որը 110-ով կամ 3.6%-ով պակաս է, քան 2017 թվականին, իսկ 24.700-ը վարույթ է ընդունվել 2018թ. ընթացքում (2017թ.՝ 18.911), որը 5789-ով կամ 30.6%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. վարույթ ընդունված 24.700 քրեական գործից 18.438-ը հարուցվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում (2017թ.՝ 13.861). այդ թվում՝ 6680-ը հարուցվել է նախաքննության մարմինների (2017թ.՝ 6392), 10.496-ը՝ հետաքննության մարմինների (2017թ.՝ 6810), իսկ 1262-ը՝ դատախազների կողմից (2017թ.՝ 659):

Էապես ակտիվացել է հետաքննության փուլը՝ հետաքննության մարմինների աշխատանքի վերաբերյալ կատարված բազմաթիվ ուսումնասիրությունների արդյունքում դատախազության կողմից մշտապես շեշտադրվել է հանցագործության բացահայտման նպատակով անհետաձգելի քննչական գործողությունների օպերատիվ կատարումը, հետաքննության և նախաքննության մարմինների կողմից հաճախ քննչական նույնանման գործողությունների կրկնության բացառումը:

603-ով կամ 91.5%-ով /659-1262/ աճել են դատախազների կողմից քրեական գործեր հարուցելու դեպքերը, ինչը ևս միտված է հանցագործությունների արագ բացահայտման, միաժամանակ, վարույթի մասնակիցների իրավունքների ապահովման, քաղաքացիներին ավելորդ անհարմարություններից զերծ պահելու նպատակների իրականացմանը: Այսպես.

- քրեական գործի հարուցման հիմքերի առերևույթ առկայության օպերատիվ ստուգումը, դրանց արդյունքներով անհապաղ քրեական գործի հարուցումը նախ բարձրացնում է հանցագործությունը տաք հետքերով բացահայտելու, հանցագործության հետքերը պահպանելու, արձանագրելու, ապացուցողական անհրաժեշտ բազան ապահովելու կարևորագույն խնդրի պատշաճ իրագործումը:

- Վերը նշվածի հապաղումը, միաժամանակ, հաճախ հանգեցնում էր քրեադատավարական նույնաբնույթ գործողությունների կրկնության, մասնավորապես, հետաքննության մարմինները նախ բացատրություն էին վերցնում անձանցից, որից հետո նախաքննական մարմինները նույն անձանցից արդեն ցուցմունքներ էին վերցնում, ինչը հանգեցնում էր քաղաքացիների լրացուցիչ անհարմարությունների, երբեմն ապացուցողական նշանակության տվյալների կորստի:

Որդեգրված նոր մոտեցումները բացառում են նաև հիշատակված բացասական դրսևորումները:

2018թ. ավարտվել է 10.121 քրեական գործի վարույթ (2017թ.՝ 9127), այդ թվում՝ 2787-ը՝ 3773 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 3328 քրեական գործ 4400 անձի վերաբերյալ)¹, 74-ը՝ բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ կիրառելու միջնորդությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 63), 7260-ը կարճվել է (2017թ.՝ 5736), որոնցից 3183-ը՝ արդարացնող (2017թ.՝ 2925), 4077-ը՝ ոչ արդարացնող հիմքով (2017թ.՝ 2811) :

Հաշվետու ժամանակաշրջանում 8237 քրեական գործով վարույթները կասեցվել են (2017թ.՝ 6963), որոնցից 6523-ը՝ քրեական գործով որպես մեղադրյալ ներգրավվելու ենթակա անձի անհայտ լինելու (2017թ.՝ 4871), 1644-ը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու (2017թ.՝ 1928), իսկ 70-ը՝ այլ հիմքերով (2017թ.՝ 164):

2018թ. 1145 քրեական գործ ուղարկվել է ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ (2017թ.՝ 962), 2615 քրեական գործ միացվել է (2017թ.՝ 1841), քրեական գործ հարուցելու մասին 15 որոշում վերացվել է դատախազի կողմից (2017թ.՝ 5):

2018թ. վերջին անավարտ է մնացել 5551 քրեական գործ (2017թ.՝ 3109), ինչը 2442-ով կամ 78.5%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. կայացված քրեական գործ հարուցելը մերժելու, քրեական գործով վարույթը կասեցնելու, կարճելու, քրեական հետապնդում չիրականացնելու մասին որոշումների դեմ վարույթի մասնակիցների կողմից բերվել է 375 բողոք, նախորդ տարվա 1072 բողոքի դիմաց:

¹ Մեղադրական եզրակացությամբ դատարան ուղարկված գործերի և անձանց վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները վերաբերում են առանց կրկնակիի դատարան ուղարկված վիճակագրական տվյալներին, որոնք արտացոլում են «Քննչական աշխատանքի մասին» (Ձև U) հաշվետվության (այսուհետ՝ հաշվետվություն) 1-ին բաժնի 1-ին աղյուսակի 1-ին և 2-րդ սյունակների 52-րդ տողում նշված վիճակագրական տվյալները: Մատնանշված տողում արտացոլված թվերն են հաշվարկվել հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ ընդունված թվերին, որոնք էլ համապատասխանեցվել են վարույթում քննված քրեական գործերի բաշխման բանաձևին (հաշվետվության 1-ին բաժնի 2-րդ աղյուսակի 2-րդ տող, 1-ին և 2-րդ տողերի գումարի բաշխում):

2018թ. ընթացքում ձերբակալվել է 1019 անձ, նախորդ տարվա 968-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվը աճել է 51-ով կամ 5.3%-ով: Ձերբակալումից ազատվել է 346 անձ՝ 2017թ. 209-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալումից ազատված անձանց թիվը աճել է 137-ով կամ 65.6%-ով:

2018թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 870 միջնորդություն (այս ցուցանիշը չի պարունակում ՀՀ քրեական օրենսգրքի 327-րդ հոդվածով մեղադրյալների վերաբերյալ տվյալները), որոնցից բավարարվել է 804-ը կամ 92.4%-ը, մերժվել՝ 66-ը կամ 7.6%-ը: Ներկայացված միջնորդություններից 211-ի կամ 26.2%-ի դեպքում ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 1087 միջնորդություն, որոնցից բավարարվել է 998-ը կամ 91.8%-ը, մերժվել՝ 89-ը կամ 8.2%-ը: Ներկայացված միջնորդություններից 129-ի կամ 12.9%-ի դեպքում ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Այսպիսով, 2017 թ. համեմատ, 2018 թվականին կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների քանակը նվազել է 217-ով կամ 20.0%-ով:

2018թ. ընթացքում կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ կիրառելու դեպքերն աճել են 82-ով կամ 63.6%-ով:

Էականորեն աճել են նաև կալանավորման ժամկետը երկարացնելու մասին միջնորդությունների քննության արդյունքում գրավ կիրառելու որոշումները:

Մասնավորապես, 2018թ. ընթացքում դատարան ներկայացված և բավարարված՝ որպես խափանման միջոց ընտրված կալանավորման ժամկետը երկարացնելու մասին միջնորդություններից 56-ի պարագայում կիրառվել է այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ: Մինչդեռ 2017թ. գրավ է կիրառվել կալանավորման ժամկետը երկարացնելու մասին միջնորդություններից 15-ի քննության արդյունքում, ինչը 41-ով կամ 273.0%-ով քիչ է 2018թ. համեմատությամբ:

2018թ. ընթացքում ավարտված քրեական գործերի 55.4%-ը (2017թ.՝ 51.4%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 20.5%-ը (2017թ.՝ 21.8%)՝ մինչև 4 ամիս, 12.0%-ը (2017թ.՝ 13.1%)՝ մինչև 6 ամիս, 10.0%-ը (2017թ.՝ 10.8%)՝ մինչև 1 տարի, 2.1%-ը (2017թ.՝ 2.9%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2018թ. ընթացքում դատարան ուղարկված 879 քրեական գործով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 22.411.076.195 ՀՀ դրամի գույքային վնաս (2017թ.՝ 19.046.893.965), որից պետությանը՝ 12.598.174.706 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 17.168.449.303), իրավաբանական անձանց՝ 8.240.568.158 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 512.409.568), ֆիզիկական անձանց՝ 1.572.333.331 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 1.366.035.094):

Նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 5.545.836.166 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս (2017թ.՝ 9.085.325.722), որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 4.794.787.662 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 8.822.502.766), իրավաբանական անձանց պատճառված վնաս՝ 359.735.129 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 107.026.146), ֆիզիկական անձանց պատճառված վնաս՝ 391.313.375 ՀՀ դրամի չափով (2017թ.՝ 155.796.810):

2018թ. ընթացքում ոչ արդարացնող հիմքերով կարճված քրեական գործերով և նույն հիմքերով մերժված նյութերով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 2.358.306.484 ՀՀ դրամի գույքային վնաս, որից պետությանը՝ 2.152.392.824 ՀՀ դրամի, իրավաբանական անձանց՝ 108.119.640 ՀՀ դրամի, ֆիզիկական անձանց՝ 97.794.020 ՀՀ դրամի:

Նյութերի նախապատրաստման և նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 1.884.765.223 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս, որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 1.758.737.983 ՀՀ դրամի, իրավաբանական անձանց պատճառված վնաս՝ 73.102.640 ՀՀ դրամի, ֆիզիկական անձանց պատճառված վնաս՝ 52.924.600 ՀՀ դրամի չափով:

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով ՀՀ իրավասու մարմինների կողմից հարուցված քրեական գործերով հանցագործությամբ պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 84.869.951.060 ՀՀ դրամ:

Բացահայտված ընդհանուր վնասից 2018թ. ընթացքում վերականգնվել է 27.775.221.334 ՀՀ դրամը, իսկ շուրջ 6.922.245.802 դրամի վնաս, առկա դրամական միջոցներով, երաշխավորված է քրեադատավարական անհրաժեշտ գործիքակազմով, այն է՝ այդ չափով առկա արժույթի կամ արտարժույթի վրա դրված կալանքով:

2018թ. ընթացքում քննված քրեական գործերով դատարան է ներկայացվել 4938 խուզարկության միջնորդություն (2017թ.՝ 4132), որոնցից 4657-ը՝ բնակարանի խուզարկություն կատարելու, իսկ 281-ը՝ բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ ստանալու համար: Ներկայացված 4938 միջնորդությունից բավարարվել է 4.758-ը կամ 96.4%-ը (2017թ.՝ 4017-ը կամ 97.2%-ը), մերժվել է 180-ը կամ 3.6%-ը (2017թ.՝ 115-ը կամ 2.8%-ը), որոնցից 168-ը՝ բնակարանի խուզարկության, իսկ 12-ը՝ բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկությունների ստացման:

ՀՀ քննչական կոմիտե

2018թ. ընթացքում ՀՀ քննչական կոմիտեի կողմից քննվել է 25.823 քրեական գործ (2017թ.՝ 20.100): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական գործերի թիվը աճել է 5723-ով կամ 28.5%-ով:

2018թ. քննված 25.823 քրեական գործից 2563-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2017թ.՝ 2566), որը 3-ով կամ 0.1%-ով պակաս է, քան 2017 թվականին, իսկ 23.260-ը վարույթ է ընդունվել 2018 թ. ընթացքում (2017թ.՝ 17.534), որը 5726-ով կամ 32.7%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. վարույթ ընդունված 23.260 քրեական գործից 17.370-ը հարուցվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում (2017թ.՝ 12.824), որոնցից 5942-ը հարուցվել է նախաքննության մարմինների (2017թ.՝ 5621), 10.212-ը՝ հետաքննության մարմինների (2017թ.՝ 6566), իսկ 1216-ը՝ դատախազների կողմից (2017թ.՝ 637):

2018թ. ավարտվել է 9433 քրեական գործի վարույթ (2017թ.՝ 8262), որոնցից 2593-ը 3437 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 3064 քրեական գործ 3882 անձի վերաբերյալ), 71-ը բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ կիրառելու միջնորդությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 62), 6769-ը կարճվել է (2017թ.՝ 5136), այդ թվում՝ 2752-ը՝ արդարացնող (2017թ.՝ 2395), իսկ 4017-ը՝ ոչ արդարացնող հիմքով (2017թ.՝ 2741):

2018թ. ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 946 քրեական գործ (2017թ.՝ 779), 2408 քրեական գործ միացվել է (2017թ.՝ 1672), քրեական գործ հարուցելու մասին 15 որոշում վերացվել է դատախազների կողմից (2017թ.՝ 4):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում 7995 քրեական գործով վարույթները կասեցվել են (2017թ.՝ 6697), որոնցից 6360-ը՝ քրեական գործով որպես մեղադրյալ ներգրավվելու ենթակա անձի անհայտ լինելու (2017թ.՝ 4717), 1566-ը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու (2017թ.՝ 1820), իսկ 69-ը՝ այլ հիմքերով (2017թ.՝ 160):

2018թ. վերջին անավարտ է մնացել 5026 քրեական գործ (2017թ.՝ 2688), որը 2338-ով կամ 87.0%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. ձերբակալվել է 735 անձ, նախորդ տարվա 797-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվը նվազել է 62-ով կամ 7.8%-ով: Ձերբակալումից ազատվել է 290 անձ՝ 2017թ. 187-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալումից ազատված անձանց թիվը աճել է 103-ով կամ 55.1%-ով:

2018թ. ՀՀ քննչական կոմիտեում քննված քրեական գործերով ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 665 միջնորդություն, որոնցից բավարարվել է 604-ը կամ 90.8%-ը, մերժվել՝ 61-ը կամ 9.2%-ը: 151 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 923 միջնորդություն, որոնցից բավարարվել է 836-ը կամ 90.6%-ը, մերժվել՝ 87-ը կամ 9.4%-ը: 109 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Այսպիսով, 2017 թ. համեմատ, 2018 թ. կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների քանակը 258-ով կամ 28.0%-ով նվազել է:

2018թ. ընթացքում կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ կիրառելու դեպքերն աճել են 42-ով կամ 38.5%-ով:

2018թ. ընթացքում ավարտված քրեական գործերի 55.7%-ը (2017թ.՝ 53.0%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 20.6%-ը (2017թ.՝ 21.8%)՝ մինչև 4 ամիս, 12.0%-ը (2017թ.՝ 12.8%)՝ մինչև 6 ամիս, 10.0%-ը (2017թ.՝ 10.6%)՝ մինչև 1 տարի, 1.7%-ը (2017թ.՝ 1.8%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2018թ. ընթացքում դատարան ուղարկված 757 քրեական գործով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 4.758.700.805 ՀՀ դրամի գույքային վնաս (2017թ.՝ 2.115.983.669), որոնցից պետությանը՝ 1.077.553.700 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 263.056.507), իրավաբանական անձանց՝ 2.278.579.946 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 497.110.768), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 1.402.567.159 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 1.355.816.394):

Նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 951.899.780 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս (2017թ.՝ 380.765.449), որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 537.396.596 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 127.268.193), իրավաբանական անձանց՝ 104.599.081 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 107.026.146), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 309.904.103 ՀՀ դրամի չափով (2017թ.՝ 146.471.110):

2018թ. ընթացքում ոչ արդարացնող հիմքերով կարճված քրեական գործերով և նույն հիմքերով մերժված նյութերով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 660.363.326 ՀՀ դրամի գույքային վնաս, որից պետությանը՝ 454.449.666 ՀՀ դրամի, իրավաբանական անձանց՝ 108.119.640 ՀՀ դրամի, ֆիզիկական անձանց՝ 97.794.020 ՀՀ դրամի վնաս:

Նյութերի նախապատրաստման և նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 521.647.834 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս, որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 395.620.594 ՀՀ դրամի, իրավաբանական անձանց՝ 73.102.640 ՀՀ դրամի, ֆիզիկական անձանց՝ 52.924.600 ՀՀ դրամի չափով:

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 34.127.890.461 ՀՀ դրամ, որից վերականգնվել է 1.177.308.829 ՀՀ դրամ:

2018թ. ընթացքում դատարան է ներկայացվել 3303 խուզարկության միջնորդություն (2017թ.՝ 3112), որոնցից 3167-ը՝ բնակարանի խուզարկություն կատարելու, իսկ 136-ը՝

բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ ստանալու համար: Ներկայացված 3303 միջնորդությունից բավարարվել է 3133-ը կամ 94.9%-ը (2017թ.՝ 3001 կամ 96.4%), իսկ մերժվել է 170-ը կամ 5.1%-ը (2017թ.՝ 111 կամ 3.6%):

ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն

2018թ. ընթացքում ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կողմից քննվել է 780 քրեական գործ (2017թ.՝ 822): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական գործերի թիվը նվազել է 42-ով կամ 5.1%-ով:

2018թ. քննված 780 քրեական գործից 106-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2017թ.՝ 117), իսկ 674-ը վարույթ է ընդունվել 2018թ. ընթացքում (2017թ.՝ 705):

2018թ. վարույթ ընդունված 674 քրեական գործից 412-ը հարուցվել է հաշվետու ժամանակահատվածում (2017թ.՝ 454), որոնցից 382-ը՝ նախաքննության մարմինների (2017թ.՝ 439), իսկ 30-ը՝ դատախազների կողմից (2017թ.՝ 15) :

2018թ. ավարտվել է 363 քրեական գործի վարույթ (2017թ.՝ 412), որոնցից 89-ը 161 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 122 քրեական գործ 264 անձի վերաբերյալ), 274-ը կարճվել է (2017թ.՝ 290), որոնցից 251-ը՝ արդարացնող (2017թ.՝ 265), իսկ 23-ը՝ ոչ արդարացնող հիմքով (2017թ.՝ 25):

2018թ. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կողմից ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 91 քրեական գործ (2017թ.՝ 138), 134 քրեական գործ միացվել է (2017թ.՝ 108):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում 59 քրեական գործով վարույթները կասեցվել են (2017թ.՝ 57), որոնցից 50-ը՝ քրեական գործով որպես մեղադրյալ ներգրավվելու ենթակա անձի անհայտ լինելու (2017թ.՝ 35), 9-ը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով (2017թ.՝ 22):

2018թ. վերջին անավարտ է մնացել 133 քրեական գործ (2017թ.՝ 106), որը 27-ով կամ 25.5%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. ձերբակալվել է 72 անձ, նախորդ տարվա 61-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվն աճել է 11-ով կամ 18.0%-ով: Ձերբակալումից ազատվել է 51 անձ՝ 2017թ. 19-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալումից ազատված անձանց թիվն աճել է 32-ով կամ 168.4%-ով:

2018թ. ՀՀ հատուկ քննչական ծառայությունում քննվող քրեական գործերով ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 62 միջնորդություն, որոնցից բավարարվել է 59-ը կամ 95.2%-ը, մերժվել՝ 3-ը կամ 4.8%-ը: 27 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 56 միջնորդություն, որոնցից բավարարվել է 54-ը կամ 96.4%-ը, մերժվել՝ 2-ը կամ 3.6%-ը: 9 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Այսպիսով, 2017 թվականի համեմատ, 2018 թվականին կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների քանակը աճել է 6-ով կամ 10.7%-ով:

2018թ. ընթացքում կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ կիրառելու դեպքերը աճել են 18-ով կամ 200%-ով:

2018թ. ընթացքում ավարտված քրեական գործերի 66.8%-ը (2017թ.՝ 62.2%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 21.3%-ը (2017թ.՝ 23.8%)՝ մինչև 4 ամիս, 8.3%-ը (2017թ.՝ 8.6%)՝ մինչև 6 ամիս, 3.0%-ը (2017թ.՝ 4.4%)՝ մինչև 1 տարի, 0.6%-ը (2017թ.՝ 1.0%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2018թ. ընթացքում դատարան ուղարկված 10 քրեական գործով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 733.772.300 ՀՀ դրամի գույքային վնաս (2017թ.՝ 95.741.500), որից պետությանը՝ 451.629.300 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 77.497.000), իրավաբանական անձանց՝ 164.689.000 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 15.298.800), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 117.454.000 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 2.945.700):

Նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 219.456.500 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս (2017թ.՝ 10.142.700), որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 24.450.000 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 8.090.000), իրավաբանական անձանց՝ 163.954.700 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 0), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 31.051.800 ՀՀ դրամի չափով (2017թ.՝ 2.052.700):

2018թ. ընթացքում ոչ արդարացնող հիմքերով կարճված քրեական գործերով և նույն հիմքերով մերժված նյութերով պետությանը պատճառվել է 32.684.800 ՀՀ դրամի գույքային վնաս, որից վերականգնվել է 32.676.800 ՀՀ դրամի չափով վնասը:

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 11.893.702.087 ՀՀ դրամ, որից վերականգնվել է 1.689.254.799 ՀՀ դրամը:

2018թ. ընթացքում դատարան է ներկայացվել 534 խուզարկության միջնորդություն (2017թ.՝ 495), որոնցից 480-ը՝ բնակարանի խուզարկություն կատարելու, իսկ 54-ը՝ բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ ստանալու համար: Ներկայացված 534 միջնորդությունից բավարարվել է 528-ը կամ 98.9%-ը (2017թ.՝ 495 կամ 100%), իսկ մերժվել է 6-ը կամ 1.1%-ը:

2018թ. ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության հատուկ քննչական ծառայության քննիչների կողմից մեծածավալ աշխատանք է կատարվել 2008թ. մարտի 1-ից 2-ն ընկած ժամանակահատվածում Երևան քաղաքում տեղի ունեցած իրադարձությունների փաստի առթիվ քննվող քրեական գործով:

Քննչական խմբի կողմից գործով օբյեկտիվ ճշմարտությունը բացահայտելու, մեղավոր անձանց շրջանակը պարզելու և նրանց գործողություններին իրավական գնահատական տալու նպատակով որպես վկա հարցաքննվել են 1000-ից ավելի անձինք, հետաքննության մարմիններին՝ ՀՀ ոստիկանության, ՀՀ ՊՆ ռազմական ոստիկանության և ԱԱԾ համապատասխան ծառայություններին տրվել են բազմաթիվ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարություններ, նշանակվել է 23 փորձաքննություն, փորձաքննության է ներկայացվել ավելի քան 146 միավոր հրազեն և մեծ քանակությամբ զինամթերք, կատարվել է 40-ից ավելի խուզարկություն, քաղաքացիներից և պետական տարբեր հիմնարկներից կատարվել է 85 առգրավում:

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ քննչական վարչություն

2018թ. ընթացքում ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ քննչական վարչության կողմից քննվել է 715 քրեական գործ (2017թ.՝ 749): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական գործերի թիվը նվազել է 34-ով կամ 4.5%-ով:

2018թ. քննված 715 քրեական գործից 257-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2017թ.՝ 301), որը 44-ով կամ 14.6%-ով պակաս է, քան 2017 թվականին, իսկ 458-ը վարույթ է ընդունվել 2018 թ. ընթացքում (2017թ.՝ 448), որը 10-ով կամ 2.2%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. վարույթ ընդունված 458 քրեական գործից 387-ը հարուցվել է հաշվետու ժամանակահատվածում (2017թ.՝ 382), որոնցից 87-ը հարուցվել է նախաքննության մարմինների (2017թ.՝ 131), 284-ը՝ հետաքննության մարմինների (2017թ.՝ 244), իսկ 16-ը՝ դատախազների կողմից (2017թ.՝ 7):

2018թ. ավարտվել է 211 քրեական գործի վարույթ (2017թ.՝ 326), որոնցից 31-ը 34 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 37 քրեական գործ 44 անձի վերաբերյալ), իսկ 180-ը կարճվել է (2017թ.՝ 289), այդ թվում՝ 163-ը՝ արդարացնող (2017թ.՝ 249), իսկ 17-ը՝ ոչ արդարացնող հիմքով (2017թ.՝ 40):

2018թ. ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 18 քրեական գործ (2017թ.՝ 3), իսկ 44 քրեական գործ միացվել է (2017թ.՝ 32):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում 138 քրեական գործով վարույթները կասեցվել են (2017թ.՝ 131), որոնցից 94-ը (2017թ.՝ 83)՝ քրեական գործով որպես մեղադրյալ ներգրավվելու ենթակա անձի անհայտ լինելու, 44-ը (2017թ.՝ 48)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով:

2018թ. վերջին անավարտ է մնացել 304 քրեական գործ (2017թ.՝ 257), որը 47-ով կամ 18.3%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ., ինչպես 2017թ., ձերբակալվել է 23 անձ:

2018թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 25 միջնորդություն (2017թ.՝ 23), որոնցից բավարարվել է 23-ը կամ 92.0%-ը, մերժվել՝ 2-ը կամ 8.0%-ը: 7 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 23 միջնորդություն, որոնք բոլորն էլ բավարարվել են: 1 անձի նկատմամբ ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Այսպիսով, 2017 թվականի համեմատ, 2018 թվականին կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների քանակը աճել է 2-ով կամ 8.7%-ով:

2018թ. ընթացքում ավարտված քրեական գործերի 20.4%-ը (2017թ.՝ 11.7%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 13.2%-ը (2017թ.՝ 17.7%)՝ մինչև 4 ամիս, 20.4%-ը (2017թ.՝ 18.4%)՝ մինչև 6 ամիս, 27.5%-ը (2017թ.՝ 22.1%)՝ մինչև 1 տարի, 18.5%-ը (2017թ.՝ 30.7%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2018թ. ընթացքում դատարան ուղարկված 31 քրեական գործով պետությանը պատճառվել է 6.831.325.635 ՀՀ դրամի գույքային վնաս (2017թ.՝ 15.741.345.294):

Նախաքննության ընթացքում պետությանը պատճառված վնաս չի վերականգնվել (2017թ.՝ 8.462.655.521):

2018թ. ընթացքում ոչ արդարացնող հիմքերով կարճված քրեական գործերով և նույն հիմքերով մերժված նյութերով պետությանը պատճառվել է 1.665.258.358 ՀՀ դրամի գույքային վնաս, որից վերականգնվել է 1.330.440.589 ՀՀ դրամի չափով գույքային վնաս:

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 19.059.578.008 ՀՀ դրամ, որից վերականգնվել է 8.544.256.013 ՀՀ դրամը:

2018թ. ընթացքում դատարան է ներկայացվել 217 խուզարկության միջնորդություն (2017թ.՝ 123), որոնցից 192-ը՝ բնակարանի խուզարկություն կատարելու, իսկ 25-ը՝ բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ ստանալու համար: Ներկայացված 217 միջնորդությունից բավարարվել է 213-ը կամ 98.2%-ը (2017թ.՝ 119 կամ 96.7%), մերժվել է 4-ը կամ 1.8%-ը (2017թ.՝ 4-ը կամ 3.2%-ը):

ՀՀ ԱԱԾ քննչական դեպարտամենտ

2018թ. ընթացքում ՀՀ ԱԱԾ քննչական դեպարտամենտի կողմից քննվել է 366 քրեական գործ (2017թ.՝ 334): Նախորդ տարվա համեմատությամբ քննված քրեական գործերի թիվը աճել է 32-ով կամ 9.6%-ով:

2018թ. քննված 366 քրեական գործից 58-ը փոխանցվել է նախորդ տարվանից (2017թ.՝ 110), որը 52-ով կամ 47.3%-ով պակաս է, քան 2017թվականին, իսկ 308-ը վարույթ է ընդունվել 2018 թ. ընթացքում (2017թ.՝ 224), որը 84-ով կամ 37.5%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. վարույթ ընդունված 308 քրեական գործից 269-ը հարուցվել է հաշվետու ժամանակահատվածում (2017թ.՝ 201), ընդ որում՝ բոլոր քրեական գործերը հարուցվել են նախաքննության մարմինների կողմից:

2018թ. ավարտվել է 114 քրեական գործի վարույթ (2017թ.՝ 127), որոնցից 74-ը 141 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 105 քրեական գործ 210 անձի վերաբերյալ), 3-ը՝ բժշկական բնույթի հարկադրական միջոցներ կիրառելու միջնորդությամբ ուղարկվել է դատարան (2017թ.՝ 1), իսկ 37-ը կարճվել է (2017թ.՝ 21), այդ թվում՝ 17-ը՝ արդարացնող (2017թ.՝ 16), 20-ը՝ ոչ արդարացնող հիմքով (2017թ.՝ 5):

2018թ. ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմիններ է ուղարկվել 90 քրեական գործ (2017թ.՝ 42), իսկ 29 քրեական գործ միացվել է (2017թ.՝ 29):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում 45 քրեական գործով վարույթները կասեցվել են (2017թ.՝ 78), որոնցից 19-ը՝ քրեական գործով որպես մեղադրյալ ներգրավվելու ենթակա անձի անհայտ լինելու (2017թ.՝ 36), 25-ը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու (2017թ.՝ 38), իսկ 1-ը՝ այլ հիմքերով (2017թ.՝ 4):

2018թ. վերջին անավարտ է մնացել 88 քրեական գործ (2017թ.՝ 58), որը 30-ով կամ 51.7%-ով ավելի է, քան 2017 թվականին:

2018թ. ձերբակալվել է 189 անձ՝ նախորդ տարվա 87-ի դիմաց, այսինքն՝ ձերբակալված անձանց թիվն աճել է 102-ով կամ 117.2%-ով: Ձերբակալումից անձինք չեն ազատվել:

2018թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 118 միջնորդություն, որոնք բոլորն էլ բավարարվել են: Ներկայացված միջնորդություններից 26-ի դեպքում ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2017թ. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ է ներկայացվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին 85 միջնորդություն, որոնք բոլորն էլ բավարարվել են: Ներկայացված միջնորդություններից 10-ի դեպքում ընտրվել է կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ:

Այսպիսով, 2017 թ. համեմատ, 2018 թ. կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների թիվը աճել է 33-ով կամ 38.8%-ով:

2018թ. ընթացքում կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց՝ գրավ կիրառելու դեպքերն աճել են 16-ով կամ 160%-ով:

2018թ. ընթացքում ավարտված քրեական գործերի 53.2%-ը (2017թ.՝ 19.8%) քննվել է մինչև 2 ամիս, 27.4%-ը (2017թ.՝ 24.6%)՝ մինչև 4 ամիս, 9.7%-ը (2017թ.՝ 35.7%)՝ մինչև 6 ամիս, 5.3%-ը (2017թ.՝ 19.8%)՝ մինչև 1 տարի, 4.4%-ը (2017թ.՝ 0%)՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

2018թ. ընթացքում դատարան ուղարկված 81 քրեական գործով պետությանը, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց պատճառվել է 10.087.277.455 ՀՀ դրամի գույքային վնաս (2017թ.՝ 1.093.823.502), որից պետությանը՝ 4.237.666.071 ՀՀ դրամի (2017թ.՝

1.086.550.502), իրավաբանական անձանց՝ 5.797.299.212 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 0), իսկ ֆիզիկական անձանց՝ 52.312.172 ՀՀ դրամի վնաս (2017թ.՝ 7.273.000):

Նախաքննության ընթացքում վերականգնվել է 4.374.479.886 ՀՀ դրամի վնաս (2017թ.՝ 231.762.052), որից պետությանը պատճառված վնաս՝ 4.232.941.066 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 224.489.052), իրավաբանական անձանց՝ 91.181.348 ՀՀ դրամի (2017թ.՝ 0), ֆիզիկական անձանց՝ 50.357.472 ՀՀ դրամի չափով (2017թ.՝ 7.273.000):

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 19.788.780.504 ՀՀ դրամ, որից վերականգնվել է 16.364.401.693 ՀՀ դրամը:

2018թ. ընթացքում դատարան է ներկայացվել 442 խուզարկության միջնորդություն (2017թ.՝ 402), որոնցից 409-ը՝ բնակարանի խուզարկություն կատարելու, իսկ 33-ը՝ բանկային, նոտարական գաղտնիք կազմող տեղեկություններ ստանալու համար: Բոլոր միջնորդությունները բավարարվել են (2017թ.՝ 100%):

Ամփոփ կերպով ներկայացնելով 2018թ. Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացված քննության, քրեական հետապնդման արդյունքները՝ կարող ենք փաստել այդ աշխատանքներում հետևյալ առանձնահատկությունները.

1. 2018թ. քննված 27.684 քրեական գործից 25.823-ը կամ 93.3%-ը քննվել է ՀՀ քննչական կոմիտեի, 780-ը կամ 2.8%-ը՝ ՀՀ ՀԲԾ-ի, 715-ը կամ 2.6%-ը՝ ՀՀ ՊԵԿ քննչական վարչության, իսկ 366-ը կամ 1.3%-ը՝ ՀՀ ԱԱԾ քննչական դեպարտամենտի վարույթում:

2. 2018 թվականին էականորեն աճել է քննված քրեական գործերի թիվը, ինչը, իր հերթին, հանգեցրել է ինչպես Հայաստանի Հանրապետության նախաքննության մարմինների քննիչների, այնպես էլ քրեական գործերի նկատմամբ դատավարական ղեկավարում իրականացնող դատախազների ծանրաբեռնվածության աճի:

Այսպես, եթե 2017թ. Հայաստանի Հանրապետության նախաքննության մարմինների քննիչների կողմից քննվել է 22.007 քրեական գործ, ապա 2018թ.՝ 27.684 քրեական գործ, այսինքն՝ 5677-ով կամ 25.8%-ով ավելի: Եթե 2017թ. քննիչների տարեկան ծանրաբեռնվածությունը կազմել է 42.3 քրեական գործ, ապա 2018թ.՝ 51.5 քրեական գործ: Եթե 2017թ. քրեական գործերի նկատմամբ դատավարական ղեկավարում իրականացնող դատախազների տարեկան զբաղվածությունը կազմել է 81.8 քրեական գործ, ապա 2018թ.՝ 102.9 քրեական գործ:

Պետք է փաստել, որ քննված քրեական գործերի աճի հիմնական պատճառներից է քաղաքացիների նախաձեռնողականության ակնհայտ աճը, ինչն արտահայտվել է հատկապես նախորդ տարիներին կատարված հանցագործությունների մասին վերջիններիս տված հաղորդումներով, որի արդյունքում 2018թ. բացահայտվել է նախորդ տարիներին կատարված հանցագործությունների 3755 դեպք:

3. Էապես բարելավվել է կալանավորման պրակտիկան: Այսպես.

2017թ. համեմատ, 2018թ. 217-ով կամ 20.0%-ով նվազել է կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների թիվը, այն դեպքում, երբ 2018թ. ընթացքում վարույթում գտնվող քրեական գործերով անցնող մեղադրյալների թիվը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել է 581-ով կամ 9.7%-ով (6582-6001):

Եթե 2017թ. վարույթում գտնվող քրեական գործերով անցնող 6001 մեղադրյալից 1087-ի կամ 18.1%-ի վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին, ապա 2018թ. ընթացքում այդպիսի միջնորդություն ներկայացվել է վարույթում գտնվող քրեական գործերով անցնող 6582 մեղադրյալից ընդամենը 870-ի կամ 13.2%-ի վերաբերյալ:

Միաժամանակ, 0.6%-ով (8.2%-7.6%) նվազել է կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունների մերժման տոկոսային ցուցանիշը:

Հարկ է ավելացնել, որ 2018թ. ընթացքում դատախազի որոշմամբ խափանման միջոց կալանավորումը վերացվել է 51 անձի նկատմամբ, որը 17-ով կամ 50.0%-ով ավելի է 2017թ. ընթացքում դատախազի որոշմամբ կալանքից ազատված անձանց թվից:

2018թ. ընթացքում դատախազի կողմից հետ է վերցվել մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու կամ մեղադրյալի կալանավորման ժամկետը երկարացնելու մասին քննիչի 8 միջնորդություն՝ 2017թ. արձանագրված 5 միջնորդության դիմաց, այսինքն՝ աճը կազմել է 37,5%:

Նույն ժամանակահատվածում արձանագրվել է նաև մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին միջնորդությունը մերժելու կամ միջնորդության քննության արդյունքում գրավ կիրառելու մասին դատական ակտերի բողոքարկման արդյունավետության ցուցանիշի փաստացի ավելի քան 52 տոկոսով բարելավում: Մասնավորապես, եթե 2017թ. բավարարվել են նշված դատական ակտերի դեմ դատախազի կողմից ներկայացված բողոքներից 25-ը, ապա 2018թ.՝ 38-ը:

Ընդհանուր առմամբ, ներկայացված տվյալները վկայում են 2018թ. դրսևորված որոշակի միտումների մասին:

Նախ, շարունակվել է կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու մասին բավարար չափով հիմքեր չունեցող միջնորդություններ ներկայացնելուց առավելագույնս հրաժարվելու գործընթացը, որով պայմանավորված է առավել շատ մեղադրյալների առկայության պայմաններում այս խափանման միջոցի կիրառման միջնորդությունները նվազելու իրողությունը:

Բացի դրանից, դատախազների կողմից դրսևորվել է առավել հետևողականություն՝ խափանման միջոց կալանավորումն ընտրելու մասին անհիմն միջնորդությունների քննությունը կանխելու կամ առանց անհրաժեշտության անձի՝ կալանքի տակ մնալը բացառելու հարցերում: Վերջինս դրսևորվել է դատախազների կողմից դատարաններից ավելի մեծ թվով միջնորդություններ հետ վերցնելով, ինչպես նաև նրանց կողմից խափանման միջոց կալանավորումը վերացնելու ավելի շատ որոշումներ կայացնելով:

2018թ. էականորեն, այն է՝ 82 դեպքով կամ 63.6%-ով ավելացել են կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոցի՝ գրավի կիրառման դեպքերը:

Այլընտրանքային խափանման միջոց գրավի կիրառման որոշումների ավելացման միտումը բխում է անազատության հետ չկապված խափանման միջոցների, այդ թվում նաև գրավի կիրառման պրակտիկայի ընդլայնմանը նպաստելու՝ «Վերականգնողական դատախազության որդեգրած քրեական քաղաքականությունից: 2018թ. հուլիսի 12-ին կայացած «Վերականգնողական կոլեգիայի նիստում «Վերականգնողական դատախազի կողմից հանձնարարվել է խափանման միջոց ընտրելու հարցի քննարկման յուրաքանչյուր դեպքում պարտադիր դիտարկել անազատության հետ չկապված խափանման միջոցների կիրառման հնարավորության հարցը, իսկ խափանման միջոց կալանքի կիրառման կամ այդ խափանման միջոցի կիրառման ժամկետների երկարացման միջնորդությունների քննության ընթացքում, գնահատելով քրեական գործի՝ փաստական տվյալների հիման վրա մեղադրյալի կողմից ազատության մեջ մնալու պայմանների խախտման ռիսկերը, դիտարկել այլընտրանքային խափանման միջոց գրավի կիրառմանը չառարկելու հնարավորությունը:

Այդուհանդերձ՝ կատարված ուսումնասիրությունները վկայում են, որ 2018թ. ընթացքում դատարանների կողմից մեղադրյալի նկատմամբ գրավի կիրառումը շատ դեպքերում թույլատրելի է համարվել անհիմն և ոչ բավարար պատճառաբանություններով՝ չընդունելով մեղադրող կողմի ներկայացրած առարկությունները: Մասնավորապես՝ գրավի կիրառումը թույլատրելի է համարվել նաև այն դեպքերում, երբ մեղադրյալի նկատմամբ կալանավորումը որպես խափանման միջոց է ընտրվել քրեական դատավարության մասնակիցների վրա

ապօրինի ազդեցություն գործադրելու կամ մեղադրյալի կողմից նոր հանցանք կատարելու հավանականության առկայությամբ: Նման դեպքում գրավի կիրառումն իրավաչափ լինել չի կարող, քանի որ գրավը, որպես կալանավորմանն այլընտրանքային խափանման միջոց, չի կարող երաշխավորել դրանց հնարավոր կատարման բացառումը: Նշված արձանագրումները վերահաստատվել են դատարանների համար կիրառության համար պարտադիր՝ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախադեպային իրավունքում: Եվ չնայած այդ հանգամանքին՝ ստորադաս դատարանները շատ դեպքերում նշված նախադեպային դիրքորոշմանը չեն հետևում և, պարտավոր լինելով հանդերձ, չեն պատճառաբանում, թե ինչու վերոհիշյալ նախադեպային դիրքորոշումը կոնկրետ դեպքում չի կիրառվում:

Նման մոտեցման հետևանքներն արդեն իսկ զգալի են: Մասնավորապես 2018թ. արձանագրվել է 6 դեպք, երբ կալանքի միջնորդությունը մերժելու (3 դեպք), կալանքի ժամկետը երկարացնելու մասին միջնորդությունը մերժելու (2 դեպք) և գրավի կիրառումը թույլատրելի ճանաչելու (1 դեպք) դատական ակտի հիման վրա մնալով ազատության մեջ՝ անձը դրսևորել է ոչ պատշաճ վարքագիծ: Նշված 6 դեպքից 3-ի պարագայում անձը, մնալով ազատության մեջ, կատարել է նոր հանցանք, 1-ի պարագայում խուսափել է քննությունից, 2-ի պարագայում ապօրինի ազդեցություն է գործադրել քրեական դատավարության մասնակիցների վրա:

Նշված 6 դեպքից 5-ով մեղադրյալները կրկին կալանավորվել են, իսկ 1-ով՝ քննությունից խուսափող անձի նկատմամբ հայտարարվել է հետախուզում և նրա նկատմամբ կրկին որպես խափանման միջոց է ընտրվել կալանավորումը:

4. 2018թ. ընթացքում էական դրական ցուցանիշ է արձանագրվել բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով ՀՀ իրավասու մարմինների կողմից հարուցված քրեական գործերով հանցագործությամբ պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասի բացահայտման և վերականգնման բնագավառում:

2018թ. ընթացքում բացահայտված հանցագործությունների դեպքերով պետությանը պատճառված ընդհանուր վնասը կազմել է 84.869.951.060 ՀՀ դրամ: Նշված գործերից 19.788.780.504 դրամի պատճառված վնասը բացահայտվել է ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության քննչական վարչության, 19.059.578.008 դրամը՝ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի քննչական վարչության, 11.893.702.087 դրամը՝ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության, իսկ մնացած 34.127.890.461 դրամը՝ ՀՀ քննչական կոմիտեի վարույթում քննված կամ քննվող գործերի նախաքննությամբ:

Բացահայտված ընդհանուր վնասից 2018թ. ընթացքում վերականգնվել է 27.775.221.334 ՀՀ դրամը, իսկ շուրջ 6.922.245.802 դրամի վնաս, առկա դրամական միջոցներով, երաշխավորված է քրեադատավարական անհրաժեշտ գործիքակազմով, այն է՝ այդ չափով առկա արժույթի կամ արտարժույթի վրա դրված կալանքով: Նշված գործերից 16.364.401.693 դրամը վերականգնվել է ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայության քննչական վարչության, 8.544.256.013 դրամը՝ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի քննչական վարչության, 1.689.254.799 դրամը՝ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության, իսկ մնացածը 1.177.308.829 դրամը՝ ՀՀ քննչական կոմիտեի վարույթում քննված կամ քննվող գործերի նախաքննությամբ:

5. 2018թ. էապես բարելավվել է հանցագործությունները տաք հետքերով բացահայտելու, քրեական գործ հարուցելու առերևույթ հիմքերի առկայության դեպքում անհապաղ քրեական գործ հարուցելու պրակտիկան:

Այս առումով պետք է փաստել, որ շարունակել է աճել հետաքննության մարմինների կողմից հարուցված քրեական գործերի թիվը:

Այսպես, եթե 2017թ. հարուցված 11.152 քրեական գործից նախաքննության մարմինների կողմից հարուցվել է 3930-ը կամ 35.2%-ը, իսկ հետաքննության մարմինների կողմից՝ 6799-ը

կամ 60%-ը, ապա 2018թ. հարուցված 15.934 քրեական գործից նախաքննության մարմինների կողմից հարուցվել է ընդամենը 4738-ը կամ 29.7%-ը, իսկ հետաքննության մարմինների կողմից՝ 10.477-ը կամ 65.8%-ը:

6. 2018թ. էապես ավելացել է ոչ միայն դատախազների կողմից հարուցված քրեական գործերի թիվը, այնպես էլ վերջիններիս կողմից քրեական գործ հարուցելու մասին որոշումները վերացնելու դեպքերը:

Այսպես, եթե 2017թ. դատախազների կողմից հարուցվել է 659 քրեական գործ, ապա 2018թ.՝ 1262-ը: Եթե 2017թ. դատախազների կողմից վերացվել է քրեական գործ հարուցելու մասին 14 որոշում, ապա 2018թ. վերացվել է նման 61 որոշում:

Նշված ցուցանիշները վկայում են դատախազական հսկողության արդյունավետության համակողմանի զարգացման մասին: Դատախազների գործունեության վերը նշված ցուցանիշների համադրությամբ ակնհայտ է դառնում, որ միաժամանակ ապահովվում է ինչպես անհրաժեշտ հիմքերի առկայության դեպքում անհապաղ քրեական գործի հարուցումը, այնպես էլ քրեական գործերի անհիմն հարուցումների բացառումը:

7. ՀՀ դատախազությունն ու նախաքննական մարմինները, էապես կարևորելով իրենց գործունեության հրապարակայնության ապահովումը, ակտիվացրել են աշխատանքները նաև իրենց ամենօրյա գործունեության լուսաբանման ոլորտում:

Առաջնային համարելով հանցավորության դեմ պայքարում, ինչպես նաև քրեական հետապնդման և հանցագործություն կատարած անձանց քրեական պատասխանատվության անխուսափելիության ապահովման շրջանակներում քրեական հետապնդման մարմինների վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության ապահովումն ու հանրային վստահության մակարդակի բարձրացումը, իրականացվել է լայն հասարակությանը և թիրախավորված մասնագիտական շրջանակներին ուղղված առավել նախաձեռնողական տեղեկատվական քաղաքականություն:

Ինչպես ՀՀ դատախազության, այնպես էլ նախաքննական մարմինների կողմից հաղորդագրությունների միջոցով անհրաժեշտ տեղեկատվություն է փոխանցվել հանրային առավել մեծ վտանգավորություն և հնչողություն ունեցող հանցատեսակներով, ինչպես նաև սոցիալական նշանակության ոլորտներում կատարված հանցագործությունների դեպքերով կոնկրետ քրեական գործերի հարուցման, դրանց նախաքննության ընթացքի և արդյունքների վերաբերյալ:

Առավել թիրախավորված և հետևողականորեն լուսաբանվել են հատկապես կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման, դրանց վերաբերյալ քննվող քրեական գործերով կոռուպցիոն հանցագործությունների առերևույթ կատարման մեջ մեղադրվող պաշտոնատար անձանց նկատմամբ հարուցված քրեական հետապնդումների՝ ինչպես կոնկրետ դեպքերը, այնպես էլ այս ոլորտում իրավապահ մարմինների կողմից իրականացված համագործակցված, ուղենիշային աշխատանքները:

Արձանագրված դրական ցուցանիշների հետ մեկտեղ պետք է փաստել, որ հանրապետությունում մինչդաստական վարույթը դեռևս որոշ ուղղություններով բարելավվելու անհրաժեշտություն ունի, դեռևս առկա են խնդիրներ և բացթողումներ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում քրեադատավարական խնդիրների արդյունավետ լուծման վրա: Այսպես.

- Շարունակում է խնդիր մնալ նախաքննության ժամկետների ձգձգումը, ինչը առաջացնում է դատավարության մասնակիցների, իսկ որոշ դեպքերում նաև հասարակության տարբեր շերտերի դժգոհությունը:

Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ քրեական գործերի 10.0%-ը քննվել է 6 ամսից մինչև 1 տարի ժամկետում, 2.1%-ը՝ 1 տարուց ավելի ժամկետում:

- Բազում խնդիրներ են առկա փորձաքննությունների իրականացման ոլորտում՝ կապված փորձագետ կադրերի համալրվածության, վերջիններիս պատշաճ մասնագիտական որակի,

փորձաքննությունների լիարժեքության հետ: Արձանագրվել են ինչպես փորձագետների կողմից փորձաքննությունների կատարման ժամկետները անհարկի ձգձգելու, ակնհայտ չհիմնավորված եզրակացություններ տալու դեպքեր, այնպես էլ քննիչների կողմից հետազոտման համար ոչ բավարար կամ ոչ պիտանի նմուշներով, ոչ լիարժեք ելակետային տվյալներով, անորոշ հարցադրումներով փորձաքննությունների նշանակման, ինչպես նաև ինքնանպատակ փորձաքննություններ նշանակելու դեպքեր:

- Մինչդատական քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության ոլորտում գործնական լրջագույն խնդիրներից մեկը քննչական ենթակայության կանոնների ճիշտ կիրառումն է: Մինչդատական քրեական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության և վերահսկողության պրակտիկան ցույց է տալիս, որ առանձին դեպքերում քրեական գործերը նախաքննական մարմնի մի ստորաբաժանումից մեկ այլ ստորաբաժանում ուղարկվում է կամայականորեն, հայեցողաբար և որ ամենակարևորն է՝ տարածքային քննչական ենթակայության կանոնների անտեսմամբ:

Բացի դրանից, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքը հստակ չի կարգավորում տարբեր տարածքներում կատարված հանցագործությունների վերաբերյալ քրեական գործերը միացնելու հարցերը, այդ թվում՝ թե որ գործը պետք է ուղարկվի այլ տարածք և միացվի մյուսին, ինչի արդյունքում հազվադեպ չեն ծանրաբեռնվածությունը թեթևացնելու նպատակով դրանք հապճեպ այլ տարածք ուղարկելու դեպքերը՝ առանց գնահատելու, թե ըստ դատավարական անհրաժեշտության որ քրեական գործը պետք է միացվի մյուսին:

Նշված խնդիրները պատշաճ լուծելու նպատակով 2019թ. դատախազությունում նախաձեռնվել է ուսումնասիրություն, որի արդյունքներով կներկայացվեն դրանց լուծման հնարավոր միջոցներ, այդ թվում՝ ենթակայության դատավարական ինստիտուտը կատարելագործելու նպատակով քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծ:

- Նախաքննության ընթացքում քննության լրիվության, բազմակողմանիության և օբյեկտիվության ապահովման տեսանկյունից լրջագույն խնդիրներ է առաջացնում և հանցագործությունների բացահայտման հնարավորությունները չհիմնավորված կերպով սահմանափակում բանկային գաղտնիքի քրեադատավարական պաշտպանության գործիքակազմը:

Բանկային և դրան հավասարեցված գաղտնիքի ստացման՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգը խնդրահարույց է, չի համապատասխանում նշված պահանջներին և բազմաթիվ դեպքերում հանգեցնում է դրանց ձեռքբերման չհիմնավորված անհնարինության և գործի քննությունը մտցնում փակուղի:

Վերոգրյալի հիման վրա ՀՀ դատախազությունում մշակված՝ քրեական դատավարության օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3.2-րդ մասում և «Բանկային գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասում փոփոխություն կատարելու և «կասկածյալ կամ մեղադրյալ ներգրավված անձանց վերաբերյալ» բառերը հանելու առաջարկությունը ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից պաշտոնական ընթացք է ստացել, և դրա քննարկումները շարունակվում են:

- Շարունակում է կատարելագործման ենթակա մնալ ցուցմունք տալուց հրաժարվելու դեպքերի նկատմամբ վերաբերմունքը: Մասնավորապես, ՀՀ Սահմանադրությամբ սահմանված դրույթն այն մասին, որ. «ոչ ոք պարտավոր չէ ցուցմունք տալ իր, ամուսնու կամ մերձավոր ազգականների վերաբերյալ, եթե ողջամտորեն ենթադրելի է, որ այն հետազայում կարող է օգտագործվել իր կամ նրանց դեմ», գործնականում մեկնաբանվում է անսահմանափակ՝ հարցաքննության ենթակա անձի հայեցողությամբ այն դեպքերում, երբ

գործով, այդուհանդերձ, որևէ հիմք չկա կարծելու, որ տուժողը որևէ հիմք ունի մտահոգվելու, որ իր հայտնած տվյալները կարող են մեկնաբանվել ի վնաս իրեն: Արդյունքում, անձը հնարավորություն է ունենում անգիր ասելու սահմանադրության մեջբերված նորմը և ազատվել ցուցմունք տալու պարտականությունից և դրանից հրաժարվելու համար քրեական պատասխանատվությունից:

Գործնական այս խնդիրը քննարկվել է ՀՀ դատախազությունում, որի արդյունքում հանձնարարվել է ապահովել, որպեսզի ցուցմունք տալու պարտականությունից ազատվելու սահմանադրական հիմքը գնահատվի օբյեկտիվորեն՝ առանց բացարձակ կախվածության մեջ դնելու հարցաքննության ենթակա անձի սուբյեկտիվ գնահատումից:

- Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ կալանավորման որպես խափանման միջոցի սահմանափակ կիրառմանն ուղղված արդեն իսկ ձեռնարկված միջոցառումները կարող են ամբողջացվել նաև ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում խափանման միջոցների ցանկի ընդլայնմամբ, մասնավորապես, այնպիսի նոր խափանման միջոցների նախատեսմամբ, ինչպիսիք են՝ տնային կալանքը և վարչական վերահսկողությունը, որոնց կիրառումը կնպաստի իրավակիրառ պրակտիկայում կալանավորումների թվի կրճատմանը:

Նշված խնդրի լուծման նպատակով ՀՀ գլխավոր դատախազությունում նախապատրաստվել և շրջանառության մեջ է դրվել «Քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» համապատասխան օրենքի նախագիծ: